

הראייה השלישית: הוספת 'שלש ערי מקלט'

הבה נלמד עתה את הראייה השלישית:

אף בערי מקלט הוא אומר: "אם ירחיב ה' אלהיך את גבולך וגו' ויספת לך עוד שלש ערים" וגו' ומעולם לא היה דבר זה ולא צוה הקב"ה לתוהו:

מהיבט ראשון

הוכחתו זו של הרמב"ם תמוהה ביותר:

- היכן רמוזה בקטע זה "ביאת-משיח"?
- והלא המצוה להוסיף עוד ג' ערי מקלט מותנית ב"אם ירחיב ה' את גבולך" – ואם לא...?

וואף שיש 'אם' שאיננו מותנה (מכילתא) רבי יסמעאל אומר כל אם ואם שבתורה רשות חוץ משלשה! ואם מוזכר אבנים תעשה לי הרי אם זה, משמש בלשון כאשר... וכן (שמות כב) אם כסף תלוה ואף זה משמש בלשון כאשר וכן (ויקרא ב) ואם תקריב מנחת זכורים זו מנחת העומר ובלשון כאשר הם משמשים: – הרי 'ערי מקלט' איננו מאתם 'ישלשה'!

- מי קבע ש"הרחבת-גבולך" זו, אמורה להתבצע ע"י "מלך-המשיח" ולא על ידי מנהיג או שליט אחר, שיכבוש חלקים נוספים ויספחם אל ארצנו ואז יזדקקו לערי מקלט נוספות?

הבה נעיין היטב בפסוקי ערי מקלט:

פסוק דברים פרק יט

וְאִם יִרְחִיב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת גְּבוּלְךָ כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם וְנָתַן לְךָ אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר דִּבֶּר לְתַת לְאַבְרָהָם: [והיכן נשבע להם?]

רש"י על דברים פרק יט פסוק ח

(ח) ואם ירחיב – כאשר נשבע לתת לך ארץ קיני וקנזי וקדמוני

(ט) כִּי תִשְׁמַר אֶת כָּל הַמִּצְוָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹתָהּ אֲשֶׁר אָנֹכִי מִצְוֶה הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְלַכֵּת בְּדַרְכָיו כָּל הַיָּמִים וַיִּסְפַּת לְךָ עוֹד שְׁלֹשׁ עָרִים עַל הַשְּׁלֹשׁ הָאֵלֶּה:

- ומדוע להוסיף 'שלש ערים' דווקא? יוסיפו לפי גודל ההרחבה...
- לאור האמור בברית בין הבתרים – האמנם ההרחבה העתידית תלויה בתנאי או מוחלטת?...

- ומנין ש'משיח' הוא שיוסיף את שלשת ערי המקלט?

ספר במדבר פרק לה

(כד) וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמִּכָּה וּבֵין גְּאֵל הַדָּם עַל הַמְשֻׁפְּטִים הָאֵלֶּה: (כה)
וְהֵצִילוּ הָעֵדָה אֶת הָרֹצֵחַ מִיַּד גְּאֵל הַדָּם וְהֵשִׁיבוּ אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל עִיר
מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר נָס שָׁמָּה וַיֵּשֶׁב בָּהּ עַד מוֹת הַפֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר מִשַּׁח אֹתוֹ
בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ:

- מי יחזיר את ה'סנהדרין' ואת בנין ביהמ"ק? – רק 'משיח'

'ומעולם לא היה דבר זה ולא צוה הקב"ה לתוהו'

- והלא גם 'עיר הנדחת' או 'בן סורר ומורה' לא היו ולא נבראו – אלא דרוש וקבל שכר' – אולי גם 'ערי מקלט' מסוג זה?

וי"ל שאינו דומה: כי ב'עיר הנדחת' או 'סורר ומורה' גם אם לעולם לא היה ולא יהיה הדבר, אין הפרשה 'לתוהו!' כי עצם פרסום העונש החמור נחוץ, כי בכוחו להרתיע את המדיחים ואת הסוררים...

לא כן ב'ערי מקלט', שלא נועדו ל'הרתעה' רק ל'מצוות ההוספה' ואם זה לא יהיה לעולם הרי זה ציווי 'לתוהו'!

- פשר הביטוי ה'ספרותי': ל'תוהו'

ספר בראשית פרק טו

(יז) וַיְהִי הַשֶּׁמֶשׁ בָּאָה וְעַלְטָה הָיָה וְהִנֵּה תַנּוּר עָשָׂן וּלְפִיד אֵשׁ אֲשֶׁר עָבַר בֵּין הַגְּזָרִים הָאֵלֶּה: (יח) בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת יְדוּד אֶת אַבְרָם בְּרִית לְאִמְרָ לְזַרְעוֹ נְתַתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת מִנְּהַר מִצְרַיִם עַד הַנְּהַר הַגָּדֹל נְהַר פְּרָת: (יט) אֶת הַקִּינִי וְאֶת הַקְּנִזִּי וְאֶת הַקְּדַמְנִי: (כ) וְאֶת הַחֲתִי וְאֶת הַפְּרִזִּי וְאֶת הַרְפָּאִים: (כא) וְאֶת הָאֳמֵרִי וְאֶת הַפְּנַעֲנִי וְאֶת הַגְּרָגְשִׁי וְאֶת הַיְבוּסִי:

בעל הטורים על בראשית פרק טו פסוק יז

(יז) ועלטה היה והנה תנור – ר"ת בהפך תוהו סהראה לו הגליות פדומין לתוהו:

- ולזה רמז הרמב"ם: שלא צוה הקב"ה [דין 'הוספת ג' ערי מקלט] לתקופת ה'גלויות'...

הצריכותא בשלשת-הראיות: מבאר רבנו בשיחותיו:

- א. הראשונה – תיאור פרקטי של שלבי הגאולה, אך ללא אישיות של 'גואל בשר ודם'.
- ב. השניה – מתארת את אישיות הגואל ופעולותיו, אך סגנונה ברמזים-פיוטיים סתומים.
- ג. השלישית – מעניקה לציפייה 'תוקף-מצותי' שמעבר לתוקף 'הבטחה'.

['הבטחה' - יתכן שתלוייה ביזכאות' הדור או שמא הובטחה ב'מישור הרוחני', אך 'מצוה' חייבת להתממש ובפשטות במישור המעשי]

לכן הוכיח הרמב"ם מימצוותי ערי מקלט [ולא ציוה הקב"ה לתוהו] ולא מעצם ההבטחה בברית בין הבתרים!

רש"י על דברים פרק יט פסוק ג

(ג) תכין לך הדרך – 'מקלט מקלט' היה כתוב על פרסת לרכיס:
'מקלט-מקלט' בגימטריא 'משיח'

... כשהרמב"ם מוציא את משיח מה'מקלט'...

השאלה הגדולה:

האמנם לעתיד לבא – יזדקקו לערי מקלט? ועוד יותר מאשר בעבר [עוד שלש ערים]? וכי גם אז יהיו מקרי רצח? [כבר דנו בזה ב'נגלה']

והתשובה על דרך החסידות:

'עיר מקלט'

היא 'תורה' [ערי הלויים מורי התורה]

'ששה ערי מקלט'

ששה סדרי משנה [וביאורן בתלמוד]

'שלשת הערים' הנוספות

בחינות חב"ד – פנימיות התורה

'ששת סדרי המשנה' בזמן הגלות = תיקון הפגמים של 'רוצח נשמתו' שלשת הערים דלעתיד = תודעה אלוקית טהורה, הנוטלת את טעם התאוות ובזה מונעת אפשרות של חטא, מלכתחילה